

پژوهش پرستاری

دوره ششم شماره ۲۳ زمستان ۱۳۹۰ - شماره استاندارد بین المللی: ۷۰۱۲-۱۷۳۵

- ۶ - بررسی نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف .....
فرحناز جوکار - زهرا طاهری ازبرمی - حیران پورنجف
- مقایسه دیدگاه پرستاران و زنان مبتلا به سرطان تحت شیمی درمانی در رابطه با موانع ایفای نقش مشاوره‌ای پرستاران شاغل در بخش‌های شیمی درمانی ۱۵
فاطمه سمیعی سبینی - منیره انوشه
- عوامل پیش‌بین سندرم فرسودگی شغلی ۲۳
افشین صلاحیان - حمیدرضا عریضی - محمد بابامیری - آزاده عسگری
- بررسی عوامل مرتبط با انگیزش پرستاران جهت شرکت در برنامه‌های آموزش حین خدمت بیمارستان‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌الله (عج) ۳۲
عباس عبادی - احمد عامریون - حمیدرضا توکلی - احسان تیمورزاده - سید میثم موسوی - خلیل مؤمنی
- بررسی عوامل مؤثر بر نحوه مراجعه زنان باردار به مراکز بهداشتی شهر رشت از دیدگاه آنان ۴۱
فتانه بخشی - نسرین مختاری - شیرین جفودی - محمد عباسی - زهرا عطرکار روشن
- بررسی شیوع آنمی در کودکان پرورشگاهی و ارتباط آن با متغیرهای دموگرافیک آنان ۵۱
کتایون وکیلان - معصومه عرب سلمانی - افسانه کرامت
- بررسی کیفیت زندگی مادران اول‌زایا پس از زایمان ۵۸
نصرت بهرامی - سمیه بهرامی
- بررسی عوامل مرتبط با مشارکت دبیران مرد زاهدان در استفاده از روش‌های پیشگیری از بارداری ۶۵
فربیا یعقوبی‌نیا - مهدی فرجی - سعیده یعقوبی

به نام خداوند جان و خرد

مجله پژوهش پرستاری

فصلنامه علمی - پژوهشی انجمن علمی پرستاری ایران

دوره ششم - شماره ۲۳ - زمستان ۱۳۹۰

- صاحب امتیاز: انجمن علمی پرستاری ایران
- مدیر مسؤول: دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی
- سردبیر: دکتر زهره پارسا یکتا
- معاون سردبیر: افسانه صدوقی اصل
- شماره پروانه انتشار: ۱۲۴/۲۶۱۵ مورخ ۸۵/۵/۱۸
- شماره بین‌المللی منبع: ۷۰۱۲-۱۷۳۵
- شماره بین‌المللی نشریه الکترونیکی: e-ISSN ۱۷۳۵-۹۰۷۴

• شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر فضل ا... احمدی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر فاطمه الحانی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر زهره پارسایکتا، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر مهنوش بازارگادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر حمیدرضا خانکه، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر مهدی رهگذر، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر سادات سیدباقر مداح، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر نعیمه سید فاطمی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر عباس عبادی، استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
- دکتر مسعود فلاحی خشکناپ، استادیار دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
- دکتر علی محمدپور، استادیار دانشگاه علوم پزشکی گناباد
- دکتر عیسی محمدی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر ندا مهرداد، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر علیرضا نیکبخت نصرآبادی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران
- دکتر فریده یغمایی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
- دکتر رضا نگارنده، دانشیار دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران

• ویراستار انگلیسی: دکتر منیر مظاهری

• ویراستار فارسی: دکتر زهره پارسا یکتا

• حروفچینی و صفحه‌آرایی: فرشته حیدری

• طراح جلد: اصغر سورانی

• ناشر: انجمن علمی پرستاری ایران

• نشانی: تهران - میدان توحید - دانشکده پرستاری و مامایی تهران

• کدپستی: ۱۴۱۹۷۳۳۱۷۱، صندوق پستی: ۱۴۱۹۵/۳۹۸، تلفن و نامبر: ۶۶۵۹۲۵۳۵

E-mail: info@ijnr.ir , Website: www.ijnr.ir

این مجله در Google Scholar و Iran Medex و Magiran و SID و ISC نمایه می‌شود

بررسی نگرش دانش آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف

فرحناز جوکار^۱، زهرا طاهری ازبرمی^۲، حیران پورنجف^۳

چکیده

مقدمه: آموزش و القا یکسری نقش‌های کلیشه‌ای از طریق خانواده، مدرسه و رسانه‌های ارتباط جمعی می‌تواند بر چگونگی نگرش هر دو جنس بر نقش خود تأثیر بگذارد. اصل مهمی که امروزه مطرح است نه تفاوت‌های جنسی میان دختر و پسر بلکه رفتارهای جنسیتی مربوط به دختر و پسر است به نحوی که دختران از دختر بودن و پسران از پسر بودن خویش احساس رضایت کنند که این موجب سلامت روحی آنان خواهد شد. لذا تحقیقی با هدف تعیین نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف در شهر ایلام انجام شد.

روش: در یک پژوهش توصیفی-تحلیلی ۴۰۲ دانش‌آموز (۲۰۶ پسر و ۱۹۶ دختر) مقاطع آخر ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان و پیش‌دانشگاهی شهر ایلام با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و تصادفی ساده انتخاب شدند. حجم نمونه با در نظر گرفتن نسبت نگرش خوب به میزان ۵۰٪ و دقت پنج صدم برآورد شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود که روایی آن به طریق روایی محتوی و پایایی آن از طریق محاسبه آلفا کرونباخ (۰/۷) محاسبه گردید. کلیه داده‌ها پس از جمع‌آوری توسط نرم‌افزار آماری SPSS و با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی تجزیه و تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد ۷۴٪ دانش‌آموزان نسبت به نقش جنسیتی خود نگرش مثبت داشتند. در رابطه با نقش جنسیتی دختران، ۶۹/۵٪ از دختران نگرش مثبت و ۷۴٪ از پسران نگرش منفی داشتند ($p=0.00$) در رابطه با نقش جنسیتی پسران، ۷۶٪ از پسران نگرش مثبت و ۳۸٪ از دختران نگرش منفی داشتند ($p>0.05$). بین مدرسه محل تحصیل، سال تحصیلی، منطقه یا محل زندگی، شغل مادر، تماشا کردن تلویزیون و مطالعه غیر درسی با نحوه نگرش ارتباط معناداری دیده شد ($p<0.05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به دست آمده پسران نسبت به نقش جنسیتی دختران نگرش منفی داشتند. مسلماً با آموزش و آگاه‌سازی والدین و اولیاء مدرسه و پرستاران بهداشت مدارس می‌توان در جهت ایجاد جو مثبت نسبت به نقش زنان در خانواده و جامعه گام‌های مؤثری برداشت. البته نقش کتب درسی، صدا و سیما و رسانه‌های جمعی را نمی‌توان نادیده انگاشت.

کلید واژه‌ها: جنسیت، دانش‌آموز، نقش جنسیتی، نگرش

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۰/۳

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۵/۸

۱ - عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، مرکز تحقیقات بیماری‌های گوارش و کبد گیلان (نویسنده مسؤول)

پست الکترونیکی: farajov@yahoo.com

۲ - عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

۳ - کارشناس ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی ایلام

مقدمه

یکی از خصوصیات برجسته افراد که توسط مردم بیان می‌شود، جنسیت است. هویت جنسی، پذیرفتن طبیعت زیست شناختی اصلی خود به عنوان زن یا مرد، یعنی همان حس بنیادی زن یا مرد است، هویت نقش جنسی حس زن بودن یا مرد بودن است یعنی احساس این که علائق، شخصیت و رفتار فرد با تعاریف او از زنانگی و مردانگی هم‌خوان است (۱). بنا به تعریف سازمان جهانی بهداشت نقش جنسیتی به مسؤولیت‌پذیری که از لحاظ اجتماعی به واسطه جنسیت افراد برایشان تعیین گردیده است، اطلاق می‌شود (۲).

یکی از ابعاد تأثیرگذار بر رشد و تکامل کودکان که در پایه‌ریزی شخصیت کودک حایز اهمیت است تکامل جنسی کودک می‌باشد، شناسایی جنس مذکر و مؤنث از حدود ۱۸ ماهگی آغاز می‌شود و تا پنج سالگی شکل می‌گیرد، کودکان نوپا در ۲ سالگی از تفاوت‌های ساختار اندامها مطلع هستند اما نمی‌توانند از ظاهر افراد به مؤنث یا مذکر بودن آنها پی ببرند. بیشتر آنها در سه سالگی می‌دانند که دختر هستند یا پسر و از رفتارهای مناسب با جنس خود تا حدودی آگاهند. کودک رفتارهای مناسب جنس خود را با تقلید کردن می‌آموزد، البته این مسأله به تفاوت‌های رفتاری والدین با دختران و پسران نیز مربوط می‌گردد. کودک هم از پدر و هم از مادر تقلید می‌کند اما با توجه به جنس خود، از یکی بیشتر تقلید می‌کند و سعی می‌کند تا رفتار خود را با رفتار، نظریات و ارزش‌های او تطبیق دهد. طی دوره کمون (دوران مدرسه) کودک با افراد هم جنس و هم سال رفیق شده و سعی می‌کند جنس مخالف را نادیده بگیرد. دختر با دختر و پسر با پسر دوست شده و بازی می‌کنند. عملکرد دختران نیز به همین نحو می‌باشد و از پسران می‌ترسند و ممکن است پسران را کنیف و آشوبگر بدانند. بین ۸-۱۱ سالگی کودکان شروع به درک نقش جنسی تقریباً به شکل بزرگسالی می‌کنند (۳). بین سنین تولد تا ۳ سالگی پایه هویت جنسی کودک با تأثیرپذیری از عوامل محیطی و بیولوژیکال شکل می‌گیرد، طبق تحقیقات انجام شده ۷۵-۴۰٪ کودکان به عناوین مختلف در جستجوی جنسی خود قبل از سن ۱۳ سالگی هستند (۴). درک کودک از خود تا حدودی شامل خصوصیات فردی است که در خود پنداره منتشر است ولی در ضمن دربردارنده هویتی است که کودک بر اساس مقوله‌های

اجتماعی و فرهنگی خود ملزم به پذیرفتن آن است، در فرهنگ‌های مختلف مجموعه‌ای از علائق، خصوصیات تشخیصی و رفتارها، زنانه یا مردانه تلقی می‌شود، کودکانی که جنسیت برایشان اهمیت خاصی دارد شدیداً علائق و رفتاری مطابق با جنسیت خود خواهند داشت، بازی‌ها و فعالیت‌هایی را انتخاب می‌کنند که از لحاظ اجتماعی برای جنسیت‌شان مناسب است و به خصوص علاقمندند که با همسالان هم جنس خود بازی کنند (۱). علاوه بر عوامل فوق تعلق والدین به فرهنگ‌های خاص، میزان تحصیلات والدین، وضعیت کاری مادر بر نوع نگرش کودکان به نقش جنسیتی تأثیر به‌سزایی دارد، همچنین محل تولد مادر، میزان اعتقادات مذهبی والدین و تعداد فرزندان نیز بر نگرش والدین به مقوله نقش جنسیتی فرزندان مؤثر است (۵). مطالعه لارسون و همکاران (۲۰۰۲) در خصوص مقایسه رفتارهای جنسی مشاهده شده توسط والدین و مربیان کودکان خردسال (۶-۳) نشان داد که والدین در مقایسه با مربیان بروز رفتارهای مرتبط با جنسیت کودکان را در منزل بیشتر گزارش می‌نمودند (۶). علاوه بر آندروژن‌های مادری در طی حاملگی، وجود برادر یا خواهر بزرگتر در منزل، میزان تحصیلات مادر و دیدگاه سستی والدین نسبت به نقش جنسیتی بر رفتارهای جنسی پسران و دختران تأثیرگذار است (۷). ملیسا و همکاران (۲۰۰۲) نیز در بررسی عوامل مؤثر بر رفتارهای نقش جنسیتی کودکان، وجود استرس در دوران بارداری را با نقش جنسیتی فرزندان دختر و مصرف الکل و تنباکو توسط مادر در دوران بارداری را با بروز رفتارهای جنسی در فرزندان پسر و دختر مرتبط دانستند (۸) نقش جنسیتی متغیر کلیدی است که بر جنبه‌های مختلف زندگی تأثیر می‌گذارد از جمله باعث تطابق و سازگاری افراد در طول زندگی می‌شود (۹). همچنین باعث روابط اجتماعی در جامعه، ارتباط با اطرافیان حتی روابط مشروع و نامشروع جنسی، نیز می‌گردد (۱۰). تفاوت‌های جنسیتی در فرهنگ‌های مختلف گاه باعث می‌شود که گزارش‌دهی وقوع بیماری در بین فرزندان دختر و پسر متفاوت باشد، همچنین تفاوت‌های جنسیتی در تصمیم‌گیری والدین برای انتخاب مراقبت‌کننده بهداشتی تأثیرگذار است (۱۱). نتایج بعضی از مطالعات نشان می‌دهد تفاوت‌های جنسی در فرهنگ‌های مختلف متفاوت می‌باشد. با توجه به اهمیت هر گونه نگرش در عملکرد و خصوصاً اهمیت تکامل جنسی کودک در بالندگی نقش‌های اجتماعی کودکان در آینده، بر آن شدیم تا تحقیقی در این زمینه انجام دهیم.

روش مطالعه

در یک پژوهش توصیفی-تحلیلی با هدف تعیین نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف، ۴۰۱ دانش‌آموز مقاطع مختلف (ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان و پیش‌دانشگاهی) شهر ایلام با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و تصادفی ساده انتخاب شدند. حجم نمونه با در نظر گرفتن نسبت نگرش خوب به میزان ۵۰٪ و دقت پنج صدم برآورد شد. به منظور دسترسی به نمونه‌های مورد مطالعه طبق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای ابتدا لیست کلیه مدارس مورد نظر تهیه و بر اساس مناطق محل استقرار مدارس، خوشه‌های مورد نظر تعیین و پس از تعیین خوشه‌های یاد شده طبق تقسیم محدودده جغرافیایی به مناطق مرکزی و نیمه مرکزی و حاشیه‌ای سهم هر منطقه مشخص و با استفاده از روش نمونه‌گیری ساده از هر کدام از مناطق و پایه‌های مورد مطالعه، دانش‌آموزان مربوطه انتخاب و مورد مصاحبه قرار گرفتند. شرط ورود دانش‌آموزان به پژوهش شرکت داوطلب و رضایت جهت انجام مصاحبه بود. به منظور دستیابی به هدف پژوهش (تعیین نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر به نقش‌های جنسیتی خود و جنس مخالف) با توجه به مطالعات مشابه پرسشنامه‌ای در دو بخش تنظیم شد. بخش اول از ۱۳ سؤال مربوط به مشخصات فردی اجتماعی دانش‌آموزان و بخش دوم از ۲۲ عبارت نگرشی بر اساس مقیاس لیکرت مطرح گردید و جواب‌ها شامل کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم بود، امتیاز هر عبارت از ۱ تا ۵ منظور شد و جمعاً نتیجه نوع نگرش به صورت مثبت و منفی گزارش شد که در تجزیه و تحلیل پس از محاسبه میانگین دامنه تغییرات، دامنه تغییرات نمرات عبارات نگرشی از ۲۱ تا ۶۳، میانگین ۴۲ در نظر گرفته شد و کمتر از آن به عنوان نگرش منفی و میانگین و بیشتر از آن به عنوان نگرش مثبت در نظر گرفته شد. برای تعیین اعتبار علمی پرسشنامه از روش اعتبار محتوی و جهت کسب پایایی علمی از روش محاسبه آلفا کرونباخ (۰/۷) استفاده شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری توسط نرم‌افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. جهت دستیابی به ارتباط بین مشخصات فردی و

نگرش دانش‌آموزان از آزمون آماری کای‌دو ($p \leq 0/05$) استفاده گردید.

یافته‌ها

در ارتباط با مشخصات دموگرافیک نتایج پژوهش نشان داد که (۵۱/۲٪) مذکر، تحصیلات (۲۰/۲٪) پنجم ابتدایی، (۴۰٪) سوم راهنمایی، (۳۳/۸٪) سوم دبیرستان و (۶٪) پیش‌دانشگاهی بود. (۴۱/۱۳٪) معدل مساوی یا بالاتر از ۱۸، مدرسه محل تحصیل (۳۵/۱٪) در ناحیه مرکزی و (۴۸٪) محله یا خیابان محل سکونتشان در ناحیه حاشیه‌ای شهر بود. در ارتباط با شغل والدین، (۴۵/۳٪) شغل پدر دولتی و (۷۹/۴٪) شغل مادر خانه‌دار بود. (۳۳/۳٪) از پدران و (۴۳/۵٪) از مادران دارای تحصیلات راهنمایی و کمتر بودند.

(۸۴/۳٪) واحدهای پژوهش مطالعه غیر درسی داشتند. (۲۷/۴٪) سابقه مسافرت ۲ بار در سال داشتند. همچنین نتایج پژوهشی نشان داد که بیشترین درصد نمونه‌ها (۹۳/۵٪) تلویزیون تماشا می‌کردند، و ۵۵٪ آن‌ها رادیو نیز گوش می‌دادند.

نتایج نشان داد ۷۴٪ دانش‌آموزان نسبت به نقش جنسیتی خود نگرش مثبت داشتند. ۶۹/۵٪ از دختران نسبت به نقش جنسیتی خود دارای نگرش مثبت و ۲۸٪ از دختران نسبت به نقش جنسیتی پسران دارای نگرش منفی بودند ($p > 0/05$). ۷۶٪ از پسران نسبت به نقش جنسیتی خود دارای نگرش مثبت و ۲۴٪ از پسران نسبت به نقش جنسیتی دختران نگرش منفی داشتند ($p = 0/00$). در رابطه با نقش جنسیتی پسران بین نگرش دختران و پسران تفاوت معناداری وجود نداشت ($p > 0/05$). بین نگرش دختران و پسران نسبت به نقش جنسیتی دختران تفاوت معناداری وجود داشت ($p = 0/00$). در ارتباط با عبارات نگرشی مربوط به هدف پژوهش (نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف چگونه است) نتایج پژوهش در جدول شماره ۱ خلاصه شده است.

بین مدرسه محل تحصیل، سال تحصیلی، منطقه یا محل زندگی، شغل مادر، تماشا کردن تلویزیون و مطالعه غیر درسی با نحوه نگرش ارتباط معناداری دیده شد ($p < 0/05$) (جدول شماره ۲).

جدول ۱- توزیع فراوانی نسبی نگرش دختران و پسران نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف

ردیف	عبارات نگرشی	دختران		پسران	
		درصد (موافق)	درصد (مخالف)	درصد (موافق)	درصد (مخالف)
۱	پسران از دختران برتر هستند	۳۱/۸	۵۰	۶۲	۲۵/۴
۲	هوش پسرها با دخترها یکسان است	۲۸/۹	۵۱/۳	۴۷	۳۵/۳
۳	پدر و مادر باید فرزندان پسر را بیشتر دوست داشته باشند	۲۱/۶	۶۵/۱	۵۱	۳۲/۷
۴	پول توجیبی پسران باید از دختران بیشتر باشد	۳۵/۳	۵۰/۷	۶۴	۲۴
۵	تصمیم‌گیریهای مهم منزل فقط باید توسط پدر انجام گیرد	۳۹/۸	۴۶/۵	۵۸	۲۸
۶	شستن لباس و ظرف فقط وظیفه دختران (مادران) می‌باشد	۴۹/۷	۳۷/۳	۷۲	۱۸/۷
۷	خرید کردن مایحتاج روزانه فقط وظیفه پدر(پسر) است	۴۴	۳۶/۸	۵۳	۳۱/۳
۸	در دین مبین اسلام برتری زن و یا مرد به تقوا و پرهیزکاری آنان است	۶۳/۹	۱۶/۲	۴۶	۳۶
۹	دختران به علت کاستی‌های جسمانی فرد هرگز نمی‌توانند با پسرها برابر باشند	۳۳/۱	۵۰/۲	۶۸	۲۱/۳
۱۰	پسران نباید گریه کنند گریه کردن فقط کار دختران است	۳۲/۱	۵۵/۲	۷۰	۲۰
۱۱	همیشه مردان(پسران) سرپرست خانواده هستند بنابراین تمام توجه خانواده و جامعه باید به آن‌ها باشد	۳۵/۶	۴۷/۳	۶۳	۲۴/۷
۱۲	قدرت جسمانی ملاک نیست بلکه هر کسی که دارای توانایی فرهنگی و علمی باشد مهم است	۶۶	۲۰/۴	۵۲	۳۲
۱۳	هر انسانی که درد را تجربه کند حق گریستن دارد نباید پیرسد مرد هستم یا زن	۵۸/۴	۱۵/۷	۵۴	۳۰/۷
۱۴	تحمل دختران در برابر درد کمتر است	۴۵/۱	۳۶/۹	۶۹	۲۰/۷
۱۵	پسران از دختران پرخاشگر ترند	۵۸/۲	۲۴/۸	۵۷	۲۸/۷
۱۶	دختران از پسران باعاطفه ترند	۶۷/۲	۲۲/۱	۷۲	۱۸/۳
۱۷	فرزند پسر خانواده حق دستور دادن به فرزند دختر را دارد	۲۹/۱	۵۴/۲	۵۳	۳۰
۱۸	بهترین شغل برای یک مادر خانه داری است و کار بیرون از منزل خوب نیست	۳۴/۱۳	۴۵/۵	۵۰	۳۳/۳
۱۹	دختران مکارند و بدگویی پشت سر دیگران را دوست دارند	۲۶/۹	۵۳/۱	۵۲	۳۲
۲۰	دختران تحمل کارهای سخت را ندارند	۴۳/۱	۴۰/۵	۵۷	۲۸/۷
۲۱	دختران برای کار گروهی مناسب هستند	۵۰/۵	۲۷/۶	۳۹	۴۰/۷
۲۲	دختران سمج و شلوغ کن هستند	۲۹/۳	۵۰	۷۴	۱۷/۳

◀ درصد های نظری ندارم در جدول ذکر نشده است.

جدول ۲ - مقایسه وضعیت نگرش دختران و پسران نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف برحسب متغیرهای مورد بررسی

متغیر	نگرش	χ^2	p-value
مدرسه محل تحصیل - حاشیه‌ای - مرکزی - نیمه مرکزی		۷/۷	۰/۰۰۲۱
میزان تحصیلات - ابتدایی - راهنمایی، متوسطه و پیش‌دانشگاهی		۸/۶	۰/۰۱
منطقه یا محل زندگی - حاشیه‌ای - مرکزی - نیمه مرکزی		۹/۹۶	۰/۰۰۶۹
شغل مادر - خانه دار - شاغل		۵/۳	۰/۰۰۲۱
تماشا کردن تلویزیون - بله - خیر		۳/۵	۰/۰۵
مطالعه غیردرسی - بله - خیر		۵/۳	۰/۰۲
مسافرت در سال - ۱-۲ بار - ۳-۴ بار - اصلاً		۱/۱	۰/۵۶
گوش کردن به رادیو - بله - خیر		۰/۰۸	۰/۷۷
شغل پدر - بیکار - کارگر - شاغل دولتی - شاغل آزاد		۱/۲	۰/۷۵
معدل سال قبل - ≤۱۵ - ۱۶-۱۷ - ≥۱۸		۰/۱۳	۰/۹۲
تحصیلات پدر - بی‌سواد - راهنمایی و کمتر - دبیرستان و دیپلم - دانشگاهی		۳	۰/۳۹
تحصیلات مادر - بی‌سواد - راهنمایی و کمتر - دبیرستان و دیپلم - دانشگاهی		۳/۷	۰/۳

بحث

نتایج در کل نشان داد که نگرش اکثریت واحدهای مورد پژوهش (۷۴٪) نسبت به نقش‌های جنسیتی خود مثبت بوده است.

بین جنس دانش‌آموزان و نگرش منفی و مثبت به نقش‌های جنسیتی دختران ارتباط معناداری وجود داشت ($p=0.000$). بدین صورت که نگرش اکثریت دانش‌آموزان دختر (۶۹/۵٪) به نقش جنسیتی خود مثبت و نگرش اکثریت دانش‌آموزان پسر (۷۴٪) به این نقش منفی بود. لکن بین نگرش دختران و پسران به نقش جنسیتی پسران تفاوت معناداری وجود نداشت. نتایج پژوهش کیانی و همکاران (۱۳۸۸) نیز نشان داد، در ارتباط با نگرش به برابرخواهی جنسیتی در بین افراد مؤنث و مذکر، گروه مؤنث برابرخواهی جنسیتی بیشتری نسبت به گروه مذکر داشتند و زنان خواهان آن بودند که شرایط برابری با مردان داشته باشند (۱۲). نتایج مطالعه هاتفی نیز نشان داد که نگرش زنان به تفاوت‌های جنسیتی در حال گذر از رویکرد سنتی به مدرن است (۱۳). شاید بتوان نگرش منفی پسران به نقش جنسیتی دختران را متأثر از عادات و سنت‌های قدیم موجود در کشورمان دانست که همیشه پسر را آقای بلامنازع خانواده دانسته و پدر و مادر و اطرافیان از تولد پسر راضی‌تر و خوشحال‌تر می‌شدند.

نتایج پژوهش نشان داد که بین مدرسه محل تحصیل دانش‌آموزان و نگرش منفی و مثبت به نقش‌های جنسیتی ارتباط معناداری وجود داشت ($p=0.0021$) بدین ترتیب که دانش‌آموزان نواحی مرکزی نسبت به نواحی حاشیه‌ای و نیمه مرکزی از نگرش مثبت‌تری برخوردار بودند. نتایج مطالعه در مصر نیز مؤید این مطلب است که نگرش جنسیتی پسران و دختران متأثر از زمینه اجتماعی و وضعیت اقتصادی محیطی است که در آن زندگی می‌کنند (۱۴).

نتایج مطالعه نشان داد که بین منطقه یا محل زندگی دانش‌آموزان و نگرش نسبت به نقش‌های جنسیتی ارتباط معناداری وجود داشت ($p=0.006$) در مطالعه مشابهی که بر روی دانشجویان دانشگاه پیتزبورگ آمریکا بر روی ۱/۵۴۴ دانشجو آمریکایی، ۹۱۲ دانشجویان اهل اسلوونی و ۹۹۶ دانشجوی کووات مابین سال‌های ۱۹۹۱ الی ۲۰۰۰ انجام شد، نتایج تحقیق نشان داد که در طول این مدت دانشجویان اسلوونی تبار دیدگاه سنتی مثبت به

نقش جنسیتی زنان داشتند (۱۵). ورنت بیر، نیز در بررسی نگرش‌های جنسیتی در جوامع فوق مدرن در سال ۲۰۰۳ به این نتیجه رسیدند که افراد با تحصیلات بالا، تجربه شغلی و درآمد بالا، نگرش فوق مدرن بیشتری داشتند و این افراد از برابری نقش جنسیتی حمایت کردند (۱۶).

بین مطالعه غیر درسی و نگرش دانش‌آموزان نسبت به نقش‌های جنسیتی خود و جنس مخالف ارتباط معناداری وجود داشت. همچنین بین میزان تحصیلات دانش‌آموزان و نگرش نسبت به نقش‌های جنسی ارتباط معناداری وجود داشت ($p=0.01$) بدین ترتیب که دانش‌آموزان دوره متوسط و پیش دانشگاهی از نگرش مثبت‌تری نسبت به نقش‌های جنسیتی برخوردار بودند (۴۴/۳٪). نتایج تحقیق فان و مارینی (۲۰۰۲) نیز نشان داد که با گذشت سن افراد نگرش آن‌ها دچار تغییر مثبت می‌شود که این امر در مردان جوان نسبت به زنان جوان بیشتر است، همچنین در این تحقیق انتقال به دوران بزرگسالی، تجربه‌های سخت زندگی، کاریابی و ازدواج از جمله عوامل تأثیرگذار بر روی نگرش افراد به نقش جنسیتی‌شان بوده است (۱۷).

همچنین نتایج مطالعه‌ای نشان داد که بین شغل مادر دانش‌آموزان و نگرش نسبت به نقش‌های جنسیتی رابطه معناداری وجود داشت ($p=0.0021$). کودکان از والدینی که پر نفوذ و قاطع باشند و زندگی کودک را تحت کنترل داشته باشند بیشتر تقلید می‌کنند. کودکان مادران شاغل در مقایسه با مادران خانه‌دار در مورد نقش‌های جنسیتی کمتر سستی فکر می‌کنند، دختران مادران شاغل آرزوهای حرفه‌ای و تحصیلی بالاتری دارند (۱). همچنین وضعیت کاری مادران ارتباط مستقیمی بر روی نگرش کودکان به مقوله نقش جنسیتی دارد خصوصاً مادرانی که تمام وقت کار می‌کنند، کودکانشان در این زمینه آزادی عمل بیشتری خواهند داشت (۴).

بین تماشای تلویزیون و نگرش نسبت به نقش جنسیتی ارتباط معناداری وجود داشت ($p<0.05$) کودکان از طریق مشاهده سایر بزرگسالان، همسالان، معلمان، رسانه‌های گروهی خصوصاً تلویزیون می‌آموزند که اجتماع از آنان چه انتظاراتی دارد (۱). شکی وجود ندارد که کودکان از طریق رسانه‌های جمعی دانش خود را در مورد دنیایی که در آن زندگی می‌کنند افزوده و اختلافات بین طبقات را به حداقل می‌رسانند محتوی برنامه‌های

مدرسه جهت تأثیر بر ارزش‌ها و نگرش‌های کودکان در سنین مدرسه و تغییر افکار عمومی جامعه در مورد نقش مثبت زنان و مردان در سازندگی جامعه به کار بست. که مسلماً پرستاران کودکان، پرستاران بهداشت مدارس، در این امر نقش بسیار مؤثری خواهند داشت. البته نقش کتب درسی، صدا و سیما و رسانه‌های جمعی را نمی‌توان نادیده انگاشت.

پیشنهاد می‌گردد که پژوهش‌های دیگر نیز در این راستا مدنظر پژوهشگران دیگر قرار گیرد:

- ۱- بررسی نگرش دانش‌آموزان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف در سایر استان‌های کشور.
- ۲- بررسی نگرش زنان شاغل نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف.
- ۳- بررسی نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به نقش جنسیتی خود و جنس مخالف.

تشکر و قدردانی

این پژوهش با حمایت کمیته امور بانوان و جوانان استانداری ایلام انجام گرفته است لذا از کلیه عزیزان که ما را یاری کردند قدردانی می‌گردد.

تلویزیونی و آگهی‌های مختلف که از این رسانه کسب می‌شود در کسب اطلاعات، تقلید رفتارها و گرایش‌های کودکان مؤثر است و کودکان را در معرض موضوع‌های مختلف قرار می‌دهد، در واقع تلویزیون همواره زمان کافی برای صحبت با کودکان را دارد و نوعی دسترسی به دنیای بزرگسالان را برای آن‌ها فراهم می‌کند (۱۸).

همچنین نتایج این بررسی نشان داد که بین تحصیلات پدر، تحصیلات مادر، معدل سال قبل، گوش دادن به رادیو، تعداد مسافرت در سال و نگرش منفی و مثبت آنان نسبت به نقش‌های جنسیتی ارتباط معناداری وجود ندارد.

نتایج پژوهش هاینز و همکاران (۲۰۰۲) نشان داد که تحصیلات مادر، وجود خواهر و برادر بزرگتر در خانواده، هدایت والدین در پذیرش نقش‌های جنسی سنتی و استفاده مادر از مواد الکلی و تنباکو در بروز رفتارهای جنسی مربوط به هر جنس مؤثر است (۸).

نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش را می‌توان در حیطه‌های گوناگونی همچون آموزش و آگاه‌سازی والدین و اولیاء

منابع

- 1 - Paul H. Mussen et al. Child development and personality. A Persian translation by Mahshid Yassai. Nashr Markaz. 1380.
- 2 - Who. Gender and health: technical paper. Geneva: World Health Organization; 1998.
- 3 - Mortazavi Hamed, Tabatabai-Chehr Masome. Text book of pediatric nursing. Tehran. Nashr Salami. 1386; 267-268.
- 4 - Kenneth Sandnabba N, Pekka Santtila, Malin Wannas. Age and gender Specific sexual behaviors in children. Child Abuse & Neglect. 2003; 27: 579-605.
- 5 - Kulik Liat. The impact of social Background on Gender role Ideology. Journal of Family Issues. 2002; 23(1): 53-73.
- 6 - Larsson I, Svedine C. Teachers and parents reports on 3-6years old children sexual behavior-a comparison. Child Abuse & Neglect. 2002; 26: 247-266.
- 7 - Melissa H. Sex Steroids and Human Behavior" prenatal Androgen Exposure and Sex-Typical play Behavior in Children". Department of psychology. City University, Northampton Square, London, Ann.N.y.Acad, Sci. 2003; 1007: 272-282.
- 8 - Melissa H, Katie J, Johnstone, Golombko S. Prenatal stress and gender role behavior in girls and boys: A longitudinal, population study. Hormones and Behavior. 2002; 42: 126-134.
- 9 - Gianakos I. Gender Roles and coping with work stress, Sex Roles. 2000; 42: 1059-1079.

- 10 - Kitaichik D. The relation between intimacy, power and gender in marital relationship. Unpublished Master's thesis, School of Social Work, Bar Ilan University, Ramat-Gan (Hebrew). (2001).
- 11 - Subhash P, Rachel S, Hengjin P, et al. Gender role and child health care utilization in Nepal. Health Policy. 2005; 74: 100-109.
- 12 - Kiani Q, Bahrami H, Taremian F. Study of the Attitude toward Gender Role on Submit Gender Egalitarianism Among University Students and Employees in Zanjan (2008). The Scientific and Research Journal of University Medical Science Zanjan. 1388; 66: 71-78.
- 13 - Hatefi H. Study of women attitudes about sex differential (biological, social, economical). Tehran: Alzahra University. 2005.
- 14 - Mensch Barbara S, Ibrahim Barbara L, Iee Susan L. Gender-role Attitude among Egyptian Adolescents. Studies in Family Planning. 2003; 34: 8.
- 15 - Hanson Frieze Irene, FerLigoj Anuska, Tina Kogovsek. Gender-Role attitudes in University students in the United States, Slovenia and Croatia. Psychology of Women Quarry. 2003; 27(3): 256-261.
- 16 - Wernt-Beyer C. The post modern in individual structural determinate of attitudes. Paper presented at the annual meeting of the American sociological association: 2003. USA.
- 17 - Fan Pi-ling, Marini Margaret Mooney. Influences on Gender-Role Attitudes during the Transition to Adulthood. American Institutes for Research University of Minnesota. Available online. (2002)
- 18 - Wong DL, Hochenberry MJ. Nursing care of infant and children. 7th ed. St. Louis: Mosby; 2003.

A survey of the male and female students' attitude toward the gender role in the schools of Ilam

Joukar¹ F (MSc.) - Taheri Azbarmi² Z (MSc.) - Pournajaf³ H (MSc.).

Introduction: The training and inoculation of stereotypic roles by family, school and mass media may affect the attitude of both sexes toward their roles. The basic principle which is raised today is not the sex difference between girls and boys, but their attitude toward their sex role in a way the girls are satisfied of being female and the boys are satisfied of being male which will lead to their mental health. The aim of this study was indicating the male and female student's attitude toward their sex role and the opposite sex.

Methods: In a descriptive - analytic survey - 402 highest grade students (206 boys and 196 girls) of elementary, guidance, high school and collage institute of Ilam were selected through cluster and simple random sampling. Sample size in mind than a good attitude and accuracy rate of 50% was estimated five hundredth. The data were gathered through answering a questionnaire. The gathered data were analyzed via SPSS computer software by descriptive method.

Results: Overall, 74% of students have positive attitude toward their Gender role. About the gender role of the girls: 69.5% of girls have positive attitude while 74% of boys have negative attitude ($P=000$). About the gender role of the boys: 76% of boys have positive attitude while 38% of girls have negative attitude ($P=000$). There are significant relationships between attitude to gender role and location of school, students' grade, the occupation of students' mothers, watching TV and reading ($P<0.05$).

Conclusion: Results of this study showed that boys' attitude toward gender role of girls is negative. Therefore training and a wiring the parents and the parent- teacher association members by health care nurses, school health nurses and psychiatric nurses in order to emphasize the affective and positive roles of the girls in family and association seem necessary. School books, radio and television and other mass media have a grate role in patterning the proper situation of women and can affect deeply the girls and the boys.

Key words: Gender role, student, sex, attitude

1 - Corresponding author: Faculty Member, Guilan University of Medical Sciences, Gastrointestinal and Liver Diseases Research Center (GLDRC), Guilan, Iran

e-mail: farajov@yahoo.com

2 - Faculty Member, Guilan University of Medical Sciences, Guilan, Iran

3 - Master of Sociology, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran

Iranian Journal of Nursing Research

ISSN: 1735 - 7012 Vol. 6 No. 23 Winter 2011

A survey of the male and female students' attitude toward the gender role in the schools of Ilam 14
Joukar F (MSc.) - Taheri Azbarmi Z (MSc.) - Pournajaf H (MSc.).

Comparison of viewpoint of nurses and women with cancer undergoing chemotherapy about preview of counsulting role playing obstacles of nurses practitioner in chemotherapy units 22
Samiei Siboni F (B.Sc) - Anooosheh M (Ph.D).

The predictor factors of burnout syndrome in Isfahan nurses 31
Salahian A (MSc.) - Oreizi HR (Ph.D) - Babamiri M (MSc.) - Asgari A (MSc.).

Survey of effective factors on nursing graduated motivation to participate in job training programs in affiliated baqiyatallah university hospitals 40
Ebadi A (Ph.D) - Amerioun A (Ph.D) - Tavakkoli H (Ph.D) - Ehsan T (MSc.) - Mousavi M (B.Sc) - Momeni K (B.Sc).

Survey influencing factors on prenatal care in refrerring maternal to health care centers in Rasht city 50
Bakhshi F (MSc.) - Mokhtari N (MSc.) - Jafroodi Sh (MSc.) - Abbasi M (MD) - Atrkar Roshan Z (MSc.).

Determination of prevalence of anemia in orphanage children and the correlation of anemia with dimorphic variables 57
Vakilian K (MSc.) - Arabsalmani M (ASc.) - Keramat A (Ph.D).

The survey of quality of life in first-time women in postpartum period 64
Bahrami N (MSc.) - Bahrami S (B.Sc).

Relevant factors with male participation in family planning 73
Yaghoubinia F (MSc.) - Faraji M (MD) - Yaghoubi S (MD).